

Strasbūras, 12.12.2012
COM(2012) 746 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

ES reglamentavimo kokybė

{SWD(2012) 422 final}
{SWD(2012) 423 final}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

ES reglamentavimo kokybė

1. PAŽANGUS REGLAMENTAVIMAS. NEATIDĖLIOTINŲ EKONOMIKOS PROBLEMŲ SPRENDIMAS

ES teisės aktai būtini, kad būtų pasiekti ES sutarties tikslai ir sudarytos sąlygos pažangiam, tvariam ir integraciniam augimui, kuris naudingas piliečiams, įmonėms ir darbuotojams. Už šių tikslų pasiekimą bendrai atsako Komisija, kitos ES institucijos ir valstybės narės. Ekonomikos ir finansų krizė parodė, kad neveiklumas, silpna teisėkūra ir prastas vykdymo užtikrinimas tam tikrose srityse kainuoja. Krizė privertė suvokti, kad reikia stiprinti ekonomikos valdymą ir finansų reguliavimą ES lygmeniu. Krizė taip pat privertė atkreipti dėmesį į ES teisės aktų leidimo išlaidas ir jau įsigaliojusių aktų įgyvendinimo bei vykdymo užtikrinimo sunkumus. Valstybių narių administracijai, kuriai jau dabar tenka didžiulė našta, sunku spėti laiku perkelti ES teisės aktus į nacionalinę teisę ir juos įgyvendinti. Įmonėms ir piliečiams susirūpinimą kelia teisės aktų sudėtingumas ir administracinė jų įgyvendinimo našta. Europos Vadovų Taryba paragino dėti daugiau pastangų, kad sumažėtų tiek ES, tiek nacionalinė reglamentavimo našta.

Komisija imasi priemonių šioms problemoms spręsti. Prieš dvejus metus išdėsčiusi naujas iniciatyvas¹, ji sutvirtino poveikio vertinimo sistemą. Pasiektas ir viršytas Administracinės naštos mažinimo veiksmų programoje nustatytas 25 proc. tikslas. Teisės aktai supaprastinti ir kodifikuoti. Europos Parlamentas ir Taryba nagrinėja svarbius teisės aktų paprastinimo keliose politikos srityse pasiūlymus. Pavyzdžiui, Komisija pasiūlė plataus užmojo paprastinimo darbotvarkę, susijusią su kita daugiamete finansine programa². Komisija vadovaujasi principu „visų pirma galvokime apie mažuosius“ ir įvairiausiomis reglamentavimo priemonėmis (nuo dažnesnių konsultacijų ir poveikio vertinimo iki specialaus įgyvendinimo stebėjimo) pritaiko ES reglamentavimo sistemą labai mažų įmonių poreikiams³. Pradėti bandomieji politikos vertinimai (kokybės patikros)⁴. Nemažai ES teisės aktų taikymo problemų sprendžiamos išsiverčiant be oficialių pažeidimo nagrinėjimo procedūrų. Dėl politikos iniciatyvų nuolat konsultuojamasi su visuomene.

¹ „Sumanus reguliavimas Europos Sąjungoje“, COM(2010) 543.

² Žr. „Strategijos „Europa 2020“ biudžetas“, COM(2011) 500, Reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 ir „2014–2020 m. daugiametės finansinės programos (DFP) paprastinimo darbotvarkė“, COM(2012) 42.

³ „ES reglamentavimo sistemos pritaikymas labai mažų įmonių poreikiams“, COM(2011) 803. 2013 m. pradžioje Komisija pateiks pirmąją pažangos ataskaitą ir rezultatų suvestinę, kuriose daugiausia dėmesio skirs prioritetams, kuriuos mažosios įmonės išskėlė per valstybėse narėse iki 2012 m. pabaigos vykusias konferencijas ir ES masto konsultacijas.

⁴ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/evaluation/docs/fitness_check_en.pdf.

Komisija tęs tokią veiklą ir yra pasiryžusi pasiekti politikos tikslus kuo mažesnėmis sąnaudomis, sudarydama sąlygas išnaudoti privalumus, kuriuos gali teikti tik ES teisės aktai, ir pašalindama visą nereikalingą reglamentavimo našta. Ji toliau stiprins reglamentavimo priemones ir nuolat jas taikys visose reglamentavimo srityse. Komisija taip pat aktyviau sieks teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo, glaudžiai bendradarbiaudama su kitomis ES institucijomis ir valstybėmis. Šiuo metu svarstomas iniciatyvas ji įtrauks į Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT), kurios tikslas – panaikinti nereikalingas reglamentavimo išlaidas (t. y. našta) ir užtikrinti, kad ES teisynas ir toliau atitiktų savo paskirtį.

Komisija nemano, kad norimų rezultatų sulauktume nustatę bendrus teisyno administravimo tikslus ir (arba) kiekybinę formulę. Tam reikia laikytis geriau pritaikyto požiūrio ir įvertinti faktinę naudą bei išlaidas, t. y. nustatyti, ar jos tiesiogiai susijusios su ES teisės aktais, ar yra nulemtos valstybių narių sprendimų dėl teisės aktų įgyvendinimo. Laikantis tokio požiūrio būtų galima tiksliau nustatyti, kuriose srityse mažinti išlaidas bei tobulinti reglamentavimą, ir geriau atsižvelgti į ES politikos kūrimo ypatumus.

Siekdama sutvirtinti požiūrį į pažangų reglamentavimą, Komisija rėmėsi Europos Parlamento⁵ ir Regionų komiteto⁶ pasiūlymais, viešų konsultacijų rezultatais⁷, Poveikio vertinimo valdybos išvadomis⁸, Aukštos kvalifikacijos nacionalinių reglamentavimo srities ekspertų grupės ir Aukšto lygio grupės administracinei naštai mažinti darbu, 2012 m. EBPO pateikta „Rekomendacija dėl reglamentavimo politikos ir valdymo“⁹.

2. REGLAMENTAVIMO KOKYBĖS IR REZULTATŲ PROGRAMA

Šiuo metu ekonominė padėtis yra tokia, kad ES teisės aktai turi būti dar veiksmingesni siekiant juose nustatytų viešosios politikos tikslų: turi būti akivaizdi jų papildoma nauda, kuo daugiau privalumų turi būti išnaudota mažiausiomis sąnaudomis, turi būti laikomasi subsidarumo ir proporcingumo principų. Galutinis rezultatas turi būti įmonėms, darbuotojams ir piliečiams paprasta, aiški, stabili ir nuspėjama reglamentavimo sistema.

Kad būtų pasiekta pažanga įgyvendinant šį tikslą, Komisija, remdamasi savo patirtimi vertinant ir mažinant administracinę našta, paskelbs Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT). Programoje REFIT bus nustatyta našta, prieštaravimai, spragos ir neveiksmingos priemonės. Tam tikras dėmesys bus skirtas reglamentavimo naštai, kuri gali tekti ES teisės aktus įgyvendinant nacionaliniu ir subnacionaliniu lygmenimis¹⁰. Pagal programą REFIT Komisija parengs, įvertins ir

⁵ Pranešimas dėl 18-osios ataskaitos dėl geresnės teisėkūros ir Pranešimas dėl 28-osios metinės ES teisės aktų taikymo kontrolės ataskaitos.

⁶ Regionų komiteto nuomonė dėl sumanaus reguliavimo, 2012/C 9/04.

⁷ http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/smart_regulation/consultation_2012/docs/consultation_lt.pdf.

⁸ 2011 m. Poveikio vertinimo valdybos ataskaita, SEC(2012) 101.

⁹ <http://www.oecd.org/gov/regulatorypolicy/49990817.pdf>.

¹⁰ Nacionaliniu lygmeniu įgyvendinant ES teisės aktus tenkanti papildoma administracinė našta sudaro maždaug trečdalį bendros naštos.

priims iniciatyvas, taip pat stebės, kaip jos įgyvendinamos, todėl gerokai sumažės reglamentavimo išlaidų arba teisės aktai taps paprastesni.

Programa REFIT grindžiama platesniu požiūriu į politinį vertinimą, išbandytu 2010 m. pradėjus kokybės patikras¹¹. Ligšiolinė patirtis rodo, kad būtina sukurti bendrą tokių vertinimų atlikimo sistemą ir taip parodyti, kaip jie įsilieja į bendrą tikslą užtikrinti pažangų reglamentavimą ir panaikinti našą, įtraukti į šią veiklą visus atitinkamus valdžios lygius ir sudaryti suinteresuotosioms šalims palankesnes sąlygas aktyviai dalyvauti.

Pirmiausia pagal programą REFIT bus surašytos reglamentavimo sritys ir teisės aktai, kuriuose daugiausia galimybių įmonėms ir piliečiams supaprastinti taisykles bei sumažinti reglamentavimo išlaidas nepakenkiant viešosios politikos tikslams. Surašant bus nurodytos sritys, kuriose reikalingas nuodugnesnis vertinimas, įskaitant išlaidų ir naudos vertinimą. Atliekant tokius vertinimus taip pat bus svarstoma, ar tam tikroje srityje kiekybiniai naštos mažinimo tikslai turėtų būti nagrinėjami atsižvelgiant į atitinkamas ES ir valstybių narių atsakomybės sritis. Jei surašant paaiškės, kad yra pakankamai pagrindo imtis veiksmų nedelsiant, bus pradėtas pasiūlymų poveikio vertinimas. Suinteresuotosios šalys bus informuojamos visais etapais, jų nuomonės bus labai svarbios nustatant veiklos prioritetus.

Programa REFIT bus įgyvendinama skaidriai. Laikydamosi politikos „pirmiausia įvertinti“, iš esmės Komisija nenagrinės pasiūlymų srityse, kuriose jau priimta teisės aktų, tol, kol nesurašys reglamentavimo sričių ir vėliau neatliks deramo vertinimo. Planavimas bus viešas. Nuo 2014 m. vertinimai pagal programą REFIT bus viešai įtraukiami į griežtesnio daugiamečio vertinimo planus. Visos pagal programą REFIT numatytos iniciatyvos bus išvardytos tam skirtame Komisijos darbo programos, pradedant 2014 m. darbo programa, priede. Bus sukurta stebėjimo sistema (suvestinė), kurios tikslas – vertinti pasiūlymų nagrinėjimo ES institucijose ir įgyvendinimo etapu pažangą.

Pagal programą REFIT vertinsimos sritys taip pat bus pasirinktos iš jau vykdomos arba rengiamos veiklos sričių. Tarp tokių sričių – dabartinių ES masto konsultacijų su MVĮ dėl, jų nuomone, dešimties sunkiausiai įgyvendinamų ES reglamentų rezultatai ir dabartinių kokybės patikrų bei kitos reglamentavimo vertinimo veiklos rezultatai¹². Į naująją programą iškart bus įtrauktos ir dabartinė tęstinė paprastinimo programa bei mažesnėms įmonėms tenkančios reglamentavimo naštos mažinimo nuostatos. Kitos sritys bus nustatytos, baigus vertinti socialinės srities darbuotojų informavimą ir konsultavimąsi su jais, variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimą, aviacijos vidaus rinkos politiką ir maisto grandinės teisės aktus. Jau numatyta peržiūrėti ir teisės aktus, kuriais reglamentuojamos atliekos, mažmeninė prekyba, sveikata ir sauga darbe, naftos perdirbimas, aliuminio ir kiti pramonės produktai.

Pagaliau, į programą REFIT bus įtrauktas Administracinės naštos mažinimo programos (ABR) vykdymo stebėjimas („ABR plus“). 2007 m. programa siekta

¹¹ Susijusios su ES gėlo vandens politika aplinkos srityje, darbuotojų informavimu ir konsultavimusi su jais socialinėje srityje, variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimu ir su aviacijos vidaus rinkos politika.

¹² Pavyzdžiui, jau paskelbti statybos, verslo ir turizmo paslaugų sektorių rezultatai.

įmonėms tenkančią ES teisės aktų įgyvendinimo naštą iki 2012 m. sumažinti 25 proc. Ji taikyta maždaug 80 proc. pagrindinių administracinės naštos šaltinių. Komisija viršijo tikslą pateikdama pasiūlymų administracinę naštą sumažinti per 30 proc., o teisės aktų leidėjai priėmė priemonių, kuriose numatytas 25 proc. sumažinimas. Išsami informacija apie veiksmų programos vykdymo rezultatus pateikiama pridedamame tarnybų darbiniam dokumente¹³.

Nauda nebus apčiuopiama tol, kol ABR programa nebus sėkmingai įgyvendinta. Todėl pagrindinis „ABR plus“ tikslas – stebėti tolesnius valstybių narių veiksmus. Valstybių narių bus prašoma iki 2013 m. gruodžio 31 d. pateikti ABR priemonių įgyvendinimo ataskaitą. Aukšto lygio grupei administracinei naštai mažinti bus pavesta teikti su stebėjimu susijusią paramą ir konsultacijas: numatytus rezultatus lyginti su pradiniais skaičiavimais ir sudaryti valstybėms narėms palankesnes sąlygas keisti geriausia patirtimi. Kartu su įmonėmis ir valstybėmis narėmis grupė taip pat stebės, kaip valstybės narės įgyvendina ES nereikalingos administracinės naštos, ypač tenkančios mažesnėms įmonėms, mažinimo priemones. Todėl aukšto lygio grupės įgaliojimai pratęsiama iki dabartinės Komisijos kadencijos pabaigos.

3. PAŽANGAUS REGLAMENTAVIMO PRIEMONĖS. REZULTATŲ GERINIMAS

Pažangaus reglamentavimo politiką Komisija vykdo įvairiomis priemonėmis. Priemonės nuolat gerinamos.

3.1. Poveikio vertinimas

Komisijos poveikio vertinimo sistema pripažinta puikia¹⁴: teisėkūros ir ne teisėkūros galimybės vertinamos skaidriai, galimą naudą lyginant su išlaidomis, tenkančiomis ekonomikai, visuomenei ir aplinkai. Sistema – išsami, skaidri ir tikrinama nepriklausomai¹⁵. Vertinamas visų pasiūlymų, kurių tiesioginė įtaka didelė, poveikis. Per pastaruosius dvejus metus parengtos gairės dėl poveikio nagrinėjimo pagrindinių teisių¹⁶, konkurencingumo¹⁷ ir labai mažų įmonių¹⁸ srityje. Poveikio vertinimo valdyba (PVV)¹⁹, atlikdama nepriklausomą tikrinimą, padeda didinti ataskaitų kokybę, teigiama jos nuomonė teoriškai yra būtina prieš pasiūlymą teikiant Komisijai, kad ši priimtų dėl jo sprendimą. PVV tikrinimas sugriežtintas atlikus tikslinius jos įgaliojimų ir darbo tvarkos taisyklių pakeitimus²⁰. Ar poveikio vertinimas bus atliekamas, nurodoma viešai skelbiamuose planuose²¹. Viešai

¹³ „Komisijos konsultacijų politikos peržiūra“, SWD(2012) 422.

¹⁴ 2011 m. EBPO apžvalga „Sustainability in Impact Assessments — A review of Impact Assessment Systems in selected OECD Countries and the European Commission“, 2011 m. Europos Parlamento tyrimas „Comparative study on the purpose, scope and procedures of impact assessments carried out in the Member States of the EU“, 2012 m. CEPS ir Ekseterio universiteto studija „Regulatory Quality in the European Commission and the UK: Old questions and new findings“.

¹⁵ Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 3/2010 „Poveikio įvertinimai ES institucijose: ar jie prisideda prie sprendimų priėmimo proceso?“.

¹⁶ http://ec.europa.eu/governance/impact/key_docs/docs/sec_2011_0567_en.pdf.

¹⁷ http://ec.europa.eu/governance/impact/key_docs/docs/sec_2012_0091_en.pdf.

¹⁸ http://ec.europa.eu/governance/impact/key_docs/docs/meg_guidelines.pdf.

¹⁹ http://ec.europa.eu/governance/impact/iab/iab_en.htm.

²⁰ http://ec.europa.eu/governance/impact/iab/members_en.htm.

²¹ http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/planned_ia_en.htm.

skelbiami tiek poveikio vertinimai, tiek PVV nuomonės. Nuo PVV įsteigimo 2006 m. parengta per 700 nuomonių. Prie didesnio išorės tikrinimo ir kokybės kontrolės lygio prisideda ir Europos Parlamente įsteigtas naujas Poveikio vertinimo direktoratas.

Dauguma konsultacijose dalyvavusių suinteresuotųjų šalių pritaria kompleksiniam Komisijos požiūriui. Tarp dažniausių siūlymų, kaip dar nuosekliau pagerinti kokybę, – dėti daugiau pastangų poveikiui apskaičiuoti, aiškiau pristatyti svarbiausius rezultatus, rengti konsultacijas dėl poveikio vertinimų projektų, priimti į PVV narius iš išorės ir nustatyti privalomą reikalavimą dėl teigiamų PVV nuomonių.

Irodymai ir tyrimai byloja, kad dabartinė sistema veikia veiksmingai. Remiantis Europos Parlamento tyrimu²², „ES sistema yra gana gerai išvystyta tiek vidaus, tiek išorės patikrų ir balanso atžvilgiu“ ir „visuotinai sutariama, kad PVV padeda gerinti poveikio vertinimų kokybę“. Kaip nustatyta CEPS ir Ekseterio universiteto analizėje²³, išlaidos ir nauda apskaičiuojamos taip pat dažnai kaip kitose sistemose arba dažniau. Jokioje sistemoje nenumatyta, kad politinių sprendimų priėmėjai privalo atsižvelgti į nepriklausomo tyrimo įstaigų nuomonę. Todėl Komisija mano, kad nereikalingi nei PVV išorės nariai, nei privalomos PVV nuomonės ir kad tai būtų nesuderinama su jos pačios iniciatyvos teise, institucinėmis Europos Parlamento bei Tarybos užduotimis ir atskaitomybe plačiajai visuomenei.

Dėl raginimų rengti konsultacijas dėl poveikio vertinimo ataskaitų projektų reikėtų pažymėti, kad Komisija jau dabar reikalauja, jog su suinteresuotosiomis šalimis būtų konsultuojamasi visais pagrindiniais poveikio vertinimo klausimais, be to, numatyta konsultacijas dar labiau tobulinti. Paprastai konsultacijos vyksta poveikio vertinimo proceso pradžioje, kad suinteresuotosios šalys galėtų veikti problemų formulavimą ir galimybių pasirinkimą proceso pradžioje. Jei konsultacijos dėl poveikio vertinimų projektų vyktų tik vieną kartą, galimybės jau būtų įvardytos, todėl suinteresuotosioms šalims sumažėtų galimybių pateikti prasmingų pasiūlymų. Jei būtų rengiamos dvi konsultacijos, politinis ciklas būtų dar ilgesnis. Be to, prie Komisijos pasiūlymų pridamos poveikio vertinimo ataskaitos yra viešos. Tai reiškia, kad suinteresuotosios šalys gali pateikti nuomonių visais teisėkūros etapais.

Vis dėlto dar yra galimybių dar labiau padidinti poveikio vertinimo ataskaitų kokybę bei aiškumą ir geriau išnaudoti poveikio vertinimo procesus programoje REFIT. Komisija ir toliau gerins išlaidų ir naudos *ex ante* vertinimą. Į poveikio vertinimo ataskaitas ji taip pat įtrauks standartinę dviejų puslapių suvestinę, iš kurios lengviau matysis svarbiausi poveikio vertinimo rezultatai, taip pat apytikrė nauda ir išlaidos. 2014 m., po viešų konsultacijų, Komisija peržiūrės ir atnaujins poveikio vertinimo gaires.

3.2. Vertinimas

Kaip jau pabrėžta 2010 m. Sumanaus reguliavimo komunikate, vertinimas neatsiejamas nuo Komisijos pastangų kuo labiau didinti ES politikos naudą ir kuo labiau mažinti jos vykdymo išlaidas. Stiprinti ES reglamentavimo priemonių vertinimą galima tik daugiau dėmesio skiriant finansinių programų vertinimui.

²² Žr. 14 išnašą.

²³ Žr. 14 išnašoje minėtą 2012 m. CEPS ir Ekseterio universiteto studiją.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 318 straipsniu Komisijai nustatytas naujas reikalavimas Europos Parlamentui ir Tarybai teikti Sąjungos finansų įvertinimo pranešimą, pagrįstą pasiektais rezultatais.

Komisija stiprina vertinimo sistemą ir taiko principą „pirmiausia įvertinti“. Komisijos darbo programoje numatytų svarbių pasiūlymų, pagrįstų jau atliktais ar dar atliekamais vertinimais, 2011–2012 m. padaugėjo nuo 32 iki 44 proc.

Stengiantis sugriežtinti vertinimą ir per viešas konsultacijas iškilo įvairių problemų. Paprastai vertinimuose nagrinėjamos individualios finansavimo programos arba teisės aktai, o plačių teisėkūros sričių ir kompleksinių klausimų vertinimui skiriama mažiau dėmesio. Taip pat kyla problemų dėl laiko, nes tiek programų, tiek politikos poveikis vertinamas tik praėjus daugybei metų nuo jų sukūrimo.

Siekdama padidinti politinį vertinimo rezultatų aktualumą ir atsakomybę už juos, Komisija šiuo metu peržiūri vertinimo sistemą ir 2013 m. išdėstys peržiūrėtą politikos ir programų vertinimo sistemą. Vadovaujantis naujuoju požiūriu, bus nagrinėjama, kaip vertinimo rezultatus labiau įtvirtinti politikos formavimo cikle. Vertinimo procesas, o kartu ir geresnio stebėjimo bei atsiskaitymo procesas galėtų vykti greta pačios politikos kūrimo. Yra galimybių padidinti planavimo skaidrumą ir suinteresuotųjų šalių dalyvavimą. Būtų galima apsvarstyti galimybę šios Komisijos kadencijos pabaigoje atlikti vertinimo rezultatais pagrįstą peržiūrą.

Vertinimo gairės, įskaitant vertinimo pagal programą REFIT gaires, bus peržiūrėtos po viešų konsultacijų. Pagaliau, kadangi nuo teisės aktų įgyvendinimo priklauso jų veiksmingumas, remiantis naujuoju požiūriu bus pradėti bandomieji vertinimai, atliekami kartu su tuo susidomėjusiomis valstybėmis narėmis. Aukštos kvalifikacijos nacionalinių reglamentavimo srities ekspertų grupė bus raginama konsultuoti dėl šių bandomųjų vertinimų ir dėl valstybių narių dalyvavimo būdų. Grupės įgaliojimai pratęsimi iki dabartinės Komisijos kadencijos pabaigos, kad ji galėtų konsultuoti dėl pažangaus reglamentavimo ir keistis geriausia šios srities patirtimi.

Be to, Komisija svarsto, kaip pertvarkyti ir pagerinti SESV 318 straipsnyje minėto pranešimo teikimą. Reikia parengti patikimą metinio atsiskaitymo už pasiektus rezultatus metodą, pagrįstą vertinimo sistemomis, nustatytomis dabartinėmis bei būsimomis daugiametėmis finansinėmis programomis, ir Komisijos metinio atsiskaitymo priemonių²⁴ stebėjimo duomenimis.

3.3. Konsultacijos su piliečiais ir suinteresuotosiomis šalimis

Išklausti piliečius ir suinteresuotąsias šalis – nepaprastai svarbu visais politinio ciklo etapais. Sutartyse ir politiniuose dokumentuose nustatyta įvairių Komisijos bendravimo su suinteresuotosiomis šalimis priemonių²⁵. Dialogui su suinteresuotosiomis šalimis įvairiais etapais Komisija gali pasitelkti įvairias priemones: nuo planų iki atvirų ir tikslinių viešų konsultacijų.

2012 m. pradžioje Komisija suinteresuotosioms šalims suteikė daugiau galimybių išreikšti nuomonę – minimalų viešų konsultacijų terminą pratęsė nuo aštuonių iki

²⁴ T. y. Komisijos strateginio planavimo ir programavimo ciklo – metinių veiklos ataskaitų, metinių biudžeto sąmatų ir kt.

²⁵ Žr. SWD(2012) 422.

dvylikos savaitių²⁶. Be to, MVĮ ir labai mažos įmonės tiesiogiai išreiškė problemas ir susirūpinimą per valstybėse narėse tuo tikslu surengtas konferencijas. Konsultacijų politikos peržiūra baigta, jos rezultatai išsamiai aptarti pridedamame tarnybų darbiniam dokumente²⁷.

Komisija su įvairiomis suinteresuotosioms šalims konsultuojasi vadovaudamasi atvirumo bei skaidrumo principais ir laikydamosi minimalių standartų, kurie visuotinai pripažinti tinkamais, atitinka geriausią tarptautinę patirtį ir kurių paprastai laikomasi. Per pastaruosius trejus metus suinteresuotosios šalys nuomonę išreiškė per daugiau kaip 300 atvirų konsultacijų, kurių rezultatai paskelbti interneto svetainėje „Jūsų balsas Europoje“. Visos per tą patį laikotarpį parengtos poveikio vertinimo ataskaitos pagrįstos išsamiais atviromis arba tikslinėmis konsultacijomis. Minimalaus termino laikytasi per devynias iš dešimties atvirų konsultacijų.

Per peržiūrą pasitvirtino Komisijos konsultacijų politikos ir priemonių pagrįstumas, konstatuota ilgainiui pasiekta įgyvendinimo pažanga. Vis dėlto per peržiūrą nustatytos sritys, kuriose būtų galima dar labiau pagerinti teisės aktų įgyvendinimą. Tai nurodė ir suinteresuotosios šalys. Ne visada per konsultacijas tinkamu metu užduodami tinkami klausimai, kartais neįmanoma susikalbėti su tais, kuriuos tie klausimai tiesiogiai liečia ir kurie ne visada gali išsireikšti gimtąja kalba. Pridedamame tarnybų darbiniam dokumente išsamiai aptartos priemonės, kuriomis planuojama spręsti šias problemas.

Komisija išplės konsultacijų aprėptį, interneto svetainėje „Jūsų balsas Europoje“ paskelbdama tęstinį planuojamų konsultacijų tvarkaraštį, geriau panaudodama valstybių narių ryšių kanalus, ištirdama galimybes naudoti inovacines konsultacijų priemones, pagerindama atsiliepimų kokybę ir apsvarstydama, ar yra galimybių konsultacijų dokumentus ir suvestines išvesti platesniam skaitytojų ratui, neviršijant biudžeto ribų. Komisija taip pat atnaujins ir išaiškins minimalius standartus, įtraukdama aiškesnius veiklos kriterijus. Pagaliau, siekiant pagerinti kokybę, bus sugriežtinti vidaus kontrolės ir paramos mechanizmai (pavyzdžiui, gairės ir geriausios patirties vadovai). Pasitelkus visas šias priemones, viešos konsultacijos labiau prisidės prie visų analizės, poveikio vertinimo ir sprendimų priėmimo etapų.

4. PAŽANGAUS REGLAMENTAVIMO VALDYMAS. ĮGYVENDINIMO GERINIMAS

ES teisės aktai negali atitikti savo paskirties, jei nėra veiksmingai įgyvendinami ir vykdomi. Atsižvelgti į įgyvendinimą nepaprastai svarbu visais politinio ciklo etapais. Be to, įgyvendinimo pažanga bus vienas svarbiausių reglamentavimo kokybės vertinimo veiksnių.

4.1. ES teisės aktų įgyvendinimo parama

Už ES teisės aktų įgyvendinimą pirmiausia atsako valstybės narės. Komisija teikia joms paramą įvairiomis priemonėmis: sudarydama įgyvendinimo planus, kuriuose įvardija pagrindinius įgyvendinimo sunkumus ir siūlo paramos priemones, taikydama

²⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1_lt.htm .

²⁷ „Administracinės naštos mažinimo veiksmų programos vykdymo galutinė ataskaita“, SWD(2012) 423.

problemų sprendimo mechanizmus, kaip antai „EU Pilot“²⁸, ir užtikrindama keitimąsi geriausia patirtimi (pvz., Aukšto lygio grupė administracinei naštai mažinti parengė ataskaitą dėl geriausios patirties²⁹). Taip pat sustiprintas institucijų dialogas ir padidintas skaidrumas³⁰.

Komisija ir toliau stebės pažangą įgyvendinant ES teisės aktus svarbiausiose srityse, daugiausia dėmesio skirdama nustatytiems prioritetiniams bendrosios rinkos sektoriams³¹. Komisija laikysis sistemingesnio, rizika pagrįsto požiūrio į atitikties vertinimą, kuris sustiprins atitikties tikrinimą ir bus naudingas *ex post* vertinimui. Ji taip pat sistemingiau rengs direktyvų įgyvendinimo planus ir dažniau nustatys bendras ES reglamentų bei sprendimų įsigaliojimo įmonėms datas. Pagaliau, Komisija negailės pastangų siekdama užtikrinti, kad nuo teisės akto priėmimo iki jo įgyvendinimo būtų numatytas tinkamas laikas.

4.2. Aiškesnių ir paprastesnių teisės aktų priėmimas

Į teisės aktų kokybės administravimą taip pat įeina kuo aiškesnių, paprastesnių ir lengviau įgyvendinamų teisės aktų užtikrinimas. Pastangos šiuo tikslu bus dedamos ir toliau. Pavyzdžiui, teisės aktai bus paprastinami, kodifikuojami, išdėstomi nauja redakcija, konsoliduojami, panaikinant nebeaktualias nuostatas bus mažinama teisyno apimtis. Nuo 2005 m. Komisija patvirtino 640 paprastinimo, kodifikavimo ar išdėstymo nauja redakcija iniciatyvų. Panaikinta per 4 450 teisės aktų, iš jų 1 750 – po kodifikavimo ir išdėstymo nauja redakcija. Konsoliduotos ir EUR-*lex* interneto svetainėje paskelbtos visų išverstų ir iš dalies keistų reglamentų, direktyvų ir tam tikrų sprendimų kalbinės redakcijos. Taip pat gerinama elektroninė prieiga prie viso ES teisyno: 2011 m. atidarytas naujas e. teisingumo portalas, 2013 m. pradės veikti naujas bendras EUR-*lex* portalas. 2011 m. Komisija pasiūlė įteisinti elektroninę Oficialiojo leidinio versiją³². Pagaliau, Komisija ir toliau dės pastangas, kad pagerėtų tekstų rengimo kokybė ir jie taptų glaustesni bei aiškesni. Šios priemonės padės kompleksiskai vertinti politikos sritis, sudarys palankesnes sąlygas viešoms konsultacijoms ir padės valstybių narių administracijai perkelti į nacionalinę teisę bei įgyvendinti teisės aktus.

5. PAŽANGUS REGLAMENTAVIMAS – BENDRA UŽDUOTIS

5.1. Europos Parlamentas, Taryba ir patariamasis įstaigos

2010 m. komunikate Komisija ragino Europos Parlamentą ir Tarybą geriau panaudoti poveikio vertinimus sprendimų priėmimo procesuose ir, svarstant esminius pakeitimus, analizuoti poveikį atsižvelgiant į Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytus įpareigojimus.

²⁸ http://ec.europa.eu/eu_law/infringements/application_monitoring_lt.htm.

²⁹ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/docs/bp_report_signature_en.pdf.

³⁰ Žr. OL L 304, p. 47, ir OL C 369, p. 14.

³¹ Žr. COM(2012) 259, „Geresnė bendrosios rinkos valdysena“.

³² Tarybos reglamento dėl *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* elektroninės versijos paskelbimo pasiūlymas, COM(2011) 162.

Komisija pažymi, kad analizuojant esminių pakeitimų poveikį kol kas padaryta tik menka pažanga.

Tačiau Komisija palankiai vertina naujo – Poveikio vertinimo – direktorato įsteigimą Europos Parlamente. Komisija pritaria gerai kai kurių komitetų praktikai pradėti analitinį Europos Parlamento darbą nuo Komisijos atlikto poveikio vertinimo. Tai turėtų užtikrinti, kad EP požiūris į poveikio vertinimą būtų suderinamas su pačios Komisijos požiūriu ir nebūtų dubliuojama veikla.

Taryba nenustatė poveikio vertinimo įgaliojimų. Komisija mano, kad ji galėtų labiau panaudoti poveikio vertinimus sprendimų priėmimo procesuose, pavyzdžiui, pradėdama pridedamų pasiūlymų svarstymą galėtų deramai atsižvelgti į Komisijos poveikio vertinimus.

Komisija toliau dalykiškai atsižvelgs į prašymus išplėtoti poveikio vertinimų aspektus ir (arba) dalytis duomenimis bei metodais konkrečiais atvejais. Abi institucijas ji ragina sutelkti dėmesį į rezultatus, kad įrodymais pagrįsta poveikio analizė būtų tiesiogiai naudinga didesnei jų daromų pakeitimų daliai.

Komisija taip pat palankiai vertina institucijų paramą ir pritarimą jos siekiui kuo labiau sumažinti administracinę bei reglamentavimo našta ir ragina jas paremti svarstomus teisės aktų paprastinimo pasiūlymus ir pritarti programai REFIT bei ją palaikyti.

Pagaliau, Komisija palankiai vertina Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto ir Regionų komiteto paramą. Jų platformos ir tinklai gali būti svarbus informacijos šaltinis rengiant vertinimus ir poveikio vertinimus.

5.2. Valstybės narės

Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimas yra itin svarbus, kad ES teisės aktai duotų piliečiams, darbuotojams ir įmonėms kuo didesnę naudą, o jų įgyvendinimas kainuotų kuo mažiau. Nuo valstybių narių administracinių gebėjimų ir reglamentavimo kokybės tiesiogiai priklauso, ar jose gali būti pasiekti ES viešosios politikos tikslai. Valstybių narių administracijos ir institucijų indėlis yra nepaprastai svarbus rengiant ir vertinant ES teisės aktus. Perkeldamos į nacionalinę teisę ir įgyvendindamos ES teisės aktus, įskaitant veiklos finansavimo iš ES biudžeto taisykles, valstybės narės atsako už reglamentavimo sistemos aiškumą ir paprastumą. Svarbų vaidmenį atlieka ir valstybių narių parlamentai: jie tikrina, ar tinkamai taikomas subsidiarumo principas.

Komisija skatina valstybių narių institucijas aktyviau dalyvauti jos rengiamose viešose konsultacijose ir prisidėti prie jos atliekamų vertinimų, pavyzdžiui, nacionalinius tam tikros srities tinklus panaudojant politikos formavimo pagrindui gerinti. Ji pabrėžia, kad šiuo atžvilgiu ankstyvi valstybių narių atsiliepimai yra itin svarbūs, kad būtų atlikta patikima subsidiarumo analizė.

Komisija taip pat pažymi, kad valstybės narės atliktas poveikio vertinimas gali būti naudingas per diskusijas Taryboje dėl jos pasiūlymo pakeitimų ir gali padėti valstybėms narėms išspręsti teisės aktų perkėlimo į nacionalinę teisę ir vykdymo užtikrinimo klausimus.

Komisija ragina valstybes nares užtikrinti, kad nacionaliniu lygmeniu būtų veiksmingai įgyvendintos dabartinės iniciatyvos, kuriomis siekiama sumažinti administracinę naštą, ir reikiamai atsižvelgti į 2012 m. vasario mėn. ataskaitoje dėl geriausios patirties pateiktas rekomendacijas kuo paprasčiau įgyvendinti ES teisės aktus ir aktyviai keistis informacija apie veiksmingus ES taisyklių įgyvendinimo metodus³³. Ji taip pat ragina valstybes nares išnaudoti visas ES teisės aktuose numatytas paprastinimo galimybes ir užtikrinti nacionalinių taisyklių, kuriomis įgyvendinami ES teisės aktai, aiškumą bei paprastumą.

Pagaliau, Komisija pabrėžia, kad veiksmingas viešasis administravimas labai svarbus tam, kad ES teisės aktai būtų perkelti į nacionalinę teisę, įgyvendinti ir vykdomi laiku.

6. IŠVADOS

Siekiant užtikrinti ES reglamentavimo kokybę, ES teisės aktai ir nacionalinės taisyklės, kuriomis jie įgyvendinami, turi būti administruojami taip, kad ir toliau būtų veiksmingai pasiekiami juose nustatyti viešosios politikos tikslai. Reglamentavimo sistemos turi atitikti savo paskirtį ir tuomet, kai keičiasi problemos, randami nauji sprendimai, kinta politiniai prioritetai. Šiuo tikslu, formuodama politiką ir planuodama veiklą, Komisija užtikrins, kad visada ES teisės aktuose būtų nurodomos nereikalingos išlaidos ir tobulintinos sritys.

33

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/best_practice_report_en.htm.